

Avtale om strategisk samarbeid mellom NAV og Juridisk fakultet, UiO

Programområde Digital velferdsstat

Innledning

Dette programnotatet utdyper den overordnede avtalen om strategisk samarbeid mellom NAV og Det juridiske fakultet, UiO. Den strategiske samarbeidsavtalen mellom Det juridiske fakultet, UiO og NAV har som siktemål å utvikle og styrke juridisk forskning og utdanning «innen områder der Det juridiske fakultet, UiO har spesielle forutsetninger for å utvikle sterke, koordinerte fagmiljø med relevans for NAV». Den overordnede avtalen peker på flere programområder som det er aktuelt å utvikle, herunder området «digital velferdsstat», som beskrives nærmere i dette dokumentet.

Teamet

Fra NAV:

Navn	Stilling	Ansvar i programområdet
Daniel Engehagen eller Marte Vidnes Jensen		Programområde digital velferdsrett programeier fra NAV

Fra UiO:

Navn	Stilling	Ansvar i programområdet
Ingunn Ikdahl	Professor	Programområde digital velferdsrett programeier fra UiO

Jon Christian Fløysvik Nordrum	Førsteamanuensis	Programområde digital velferdsrett programeier fra UiO
-----------------------------------	------------------	--

Hvorfor et program om Digital velferdsstat?

De siste tiårene er preget av en rask utvikling av teknologier som har og vil ha stor betydning for offentlig forvaltning. Det offentliges muligheter til å samle, lagre, utveksle, analysere og bruke data (*datafisering*) for å løse offentlige oppgaver er radikalt endret i løpet av få tiår. Teknologien gjør det mulig for offentlig forvaltning å automatisere, forutsi, identifisere, utrede, overvåke, avdekke, målrette og sanksjonere på nye måter, og i langt større omfang enn tidligere.

I NAV har det de siste årene blitt arbeidet med endringer som innebærer økt digitalisering og bruk av teknologi på en rekke ulike felt. Digital kommunikasjon med brukere, selvbetjeningsløsninger for søknader og innsyn, digitalisering av skjemaer og maler, ulike former for beslutningsstøtte, automatiserte beslutninger, deling av data, automatisert kontroll og bruk av kunstig intelligens i analysearbeid generelt og til støtte i saksbehandling, er eksempler på tiltak som er vurdert, under planlegging eller igangsatt. NAV ligger langt fremme i digitaliseringen av offentlig sektor i Norge. Samlet sett gir teknologien mulighet til å løse oppgaver på bedre måter og med det gi mer og bedre velferd til befolkningen.

NAV's ambisjoner er en del av ambisiøse planer om digitalisering av den norske offentlige forvaltning. Ambisjonene på dette feltet synliggjøres blant annet i *Én digital offentlig sektor. Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2025*, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019). Bruk av kunstig intelligens har en særlig dominerende plass, slik det kommer til syne i *Nasjonal strategi for kunstig intelligens*, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). Disse utviklingstrekkene er også et hovedtema i *En innovativ offentlig sektor — Kultur, ledelse og kompetanse* (Meld. St. 30 (2019–2020) kapittel 6, der et uttalt siktemål er å legge til rette for økt bruk av kunstig intelligens i offentlig sektor. Teknologirådet skriver i dets strategi for 2020–2023 at det vil «vil sette søkelys på strategiske punkter som er i fundamental endring og kan kreve ny politikk ... i forvaltningen og domstolene, der algoritmestyrte beslutninger er i ferd med å bli et reelt alternativ».

I alle disse dokumentene er forholdet mellom rettslig regulering og digitalisering et hovedtema. Blant annet er det i flere utredninger pekt på at rettslige systemer og rettsregler på ulik måter kan være vanskelig å forene med digitaliseringsprosjekter. En grunnleggende utfordring ser ut til å være at rettssystemene er utviklet med grunnlag i en tradisjonell forvaltning og at systemenes innretning ikke nødvendigvis harmonerer godt med ambisjonene for digitalisering og bruk av kunstig intelligens.

Bare i begrenset grad er rettssystemene og grunnleggende rettslige spørsmål ved disse utfordringene drøftet i norske offentlige publikasjoner. I NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov* drøftes noen spørsmål og det foreslås noen nye regler for å legge grunnlaget for digital forvaltning. I NOU 2019: 9 *Fra kalveskinn til datasjø — Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver* er det mer omfattende drøftelser og det foreslås blant annet bestemmelser om dokumentasjon. Utredningen peker på et omfattende behov for forskning (kapittel 23):

Gjennom arbeidsperioden har utvalget fått økt forståelse av kompleksiteten i utfordringene vi som samfunn står overfor når det gjelder dokumentasjon og arkiver. Det vi vanligvis kaller demokratisk deltakelse og offentlig innsyn, er i kraftig endring i vår digitale tidsalder.

Utvalget peker videre på store spørsmål, blant annet: «Hvordan kan en sikre den demokratiske adgangen til viktige beslutninger uten at en drukner i ugjennomtrengelig digital informasjon?» Utvalget peker på at det er flere store og tverrsektorielle spørsmål som det er behov for forskning for å svare på og tilrår at det etableres et felles forskningsprogram under Norges forskningsråd (s. 260). I NOU 2019: 23 *Ny opplæringslov* er det en omfattende utredning av digitalisering i skolen og utvalget peker på radikale endringer som følge av digitalisering. Utvalget påpeker (s. 408) at ulike sider av digitaliseringen reiser store spørsmål og anbefaler

at det nedsettes et offentlig utvalg med mandat om å se særskilt på bruk av digital læringsanalyse i skolen. Utvalget bør vurdere teknologiske og pedagogiske så vel som normative og etiske spørsmål ved bruk av digital læringsanalyse.

Domstolskommisjonen drøfter utfordringer ved «digital transformasjon av domstolene» og særlig ved bruk av kunstig intelligens i NOU 2020: 11 *Den tredje statsmakt – Domstolene i endring* kapittel 21. Kommisjonen peker blant annet på hastigheten i utviklingen (s. 254):

Kunstig intelligens er et av de områdene der teknologiutviklingen skjer raskest, fordi forskere og utviklere samarbeider og deler innsikt på helt andre måter enn det som var mulig tidligere.

Disse utredningene omhandler ikke velferdsforvaltningen direkte, men illustrerer hvordan digitaliseringen stiller offentlig forvaltning overfor store og uløste utfordringer. Disse utvalgene har gått dypt inn i enkeltområder og sett en urovekkende mangel på kunnskapsgrunnlag. Det er ingen grunn til å tro at verken kunnskapsgrunnlaget er bedre eller at behovet for kunnskap er mindre, for velferdsforvaltningen. Tvert om, det er grunn til å tro at digitaliseringen *særlig* vil få stor betydning for velferdsforvaltningen og at det på dette området er et akutt kunnskapsbehov.

Den digitale utviklingen har særlig betydning for det vi kan omtale som *masseforvaltning*, forvaltning som er kjennetegnet av at det er tale om svært mange beslutninger i likeartede saker av betydning for svært mange mennesker, men som forutsettes gjort ganske rutinemessig. I slik forvaltning er det begrenset mulighet til å vurdere hver sak individuelt og konkret, og hensynet til likebehandling og effektivitet vil ofte bli vektlagt i stor grad. Masseforvaltningens verktøy for å håndtere disse utfordringene, er standardiseringer, sjabloner, veiledende eksempler, maler, detaljerte rundskriv og praksisnotater. Digitaliseringen åpner helt nye dører for denne type masseforvaltning, bak dørene er det både muligheter og farer.

Et masseforvaltningsområde som i særlig grad vil bli preget av utviklingen er nettopp *velferdsforvaltningen*. Det er store muligheter til å bruke digitale teknologier til å styrke velferdsforvaltningens evne til å realisere lovverket det forvalter, og verdiene forvaltningen er ment å fremme. Men bruken av teknologiene kan også være en fare for grunnleggende

rettigheter og forvaltningsverdier vi setter høyt. Flere har advart mot at teknologien, dersom den blir brukt på uforsvarlige måter, kan være en trussel mot borgernes rettssikkerhet.

FNs spesialrapportør for ekstrem fattigdom og menneskerettigheter, Phillip Alston, ga i oktober 2019 en rapport til FNs generalforsamling der han advarte mot flere sider ved utviklingen av den digitale velferdsstaten. Han slo fast at

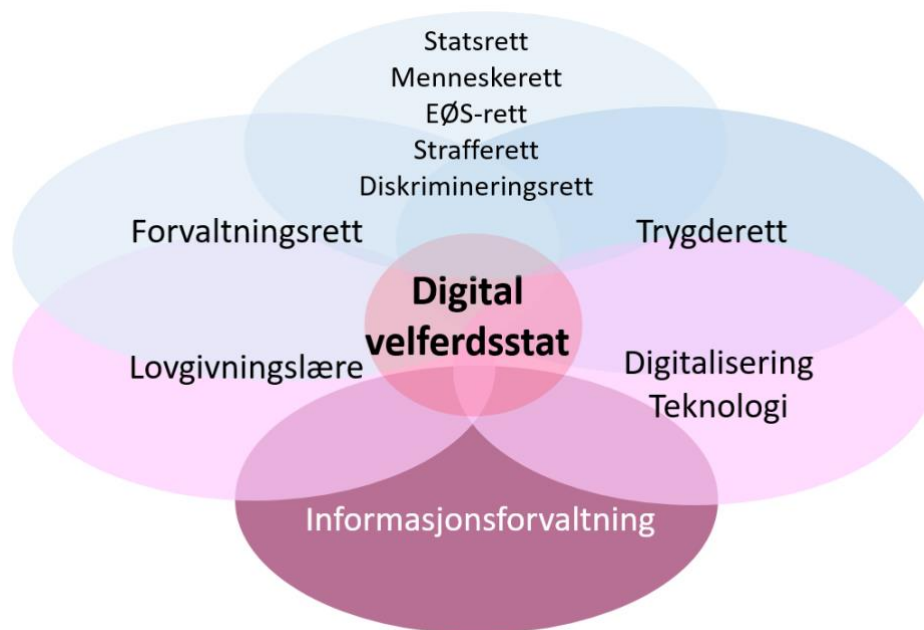
[a]s humankind moves, perhaps inexorably, towards the digital welfare future it needs to alter course significantly and rapidly to avoid stumbling zombie-like into a digital welfare dystopia.

Rapportøren peker blant annet på at automatisering og digitalisering kan gå bekostning av borgernes verdighet. En forvaltning som baserer seg på digital rapportering og veiledning, kan marginalisere svake grupper som ikke behersker slike systemer. Digital forvaltning står i fare for å eliminere menneskelig interaksjon og medmenneskelighet, som ofte er uunnværlige for å gi – i hvert fall noen mottakere av velferdstjenester – nødvendig omsorg og hjelp.¹ Uten systematisk oppmerksomhet om digitalt medborgerskap, kan dette opprettholde eksisterende forskjeller og skape nye.

Det er av avgjørende betydning for samfunnet at utviklingen av den digitale velferdsstaten bygger på et rettsstatlig fundament. Det forutsetter at den digitale utviklingen er informert av forskning i grunnleggende trygderett, forvaltningsrett og lovgivningslære. Dette er verktøyene som sikrer at en fremtidig digital velferdsstat er i tråd med grunnleggende rettigheter i Grunnloven og menneskerettigheter, og at grunnleggende rammer for forvaltningsvirksomhet i statsrett og EØS-rett etterleves.

Fremveksten av en digital velferdsstat reiser en rekke juridiske problemstillinger som aktualiserer flere juridiske og andre fagområder. Sammenhengen og samspillet mellom disse er særlig viktig og illustreres i figur 1. Figuren viser hvordan programområdet Digital velferdsstat sikter mot kjernen av disse problemstillingene. Figuren viser også at det er mye som faller utenfor programområdet, f.eks. er ikke all informasjonsforvaltning, ikke alle menneskerettigheter eller all trygderett en del av programområdet, men bare det som er innenfor innerste sirkelen.

¹ Note by the Report of the Special Rapporteur on extreme poverty and human rights til FNs generalforsamling 11. oktober 2019.

Figur 1 Digital velferdsstat

For å videreføre en effektiv, tillitsverdig og rettssikker velferdsstat må vi finne en balanse mellom kontinuitet og endring. Digitaliseringen av velferdsstaten fører til at tradisjonelle utfordringer oppstår i nye varianter og at helt nye utfordringer må håndteres. Flere av utfordringene er fundamentale for vårt demokrati og vår rettsstat.

Den grunnleggende utfordringen for en digital velferdsstat er hvordan den skal oppfylle samfunnets krav og forventninger til demokratisk kontroll og rettssikkerhet.

Digitalisering av store forvaltningssystemer gjør det mulig å gjøre oppgaver mer effektivt. Dette målet med digitalisering er løftet høyt i flere lovforarbeider og offentlige utredninger om NAVs virksomhet og velferdsstaten. Et eksempel er Prop. L. 69 (2015–2016) der departementet begrunner forslag om å utvide Arbeids- og velferdsetatens tilgang til opplysninger i A-ordningen) med effektivitet: «A-ordningen ventes å gi samfunnsøkonomisk gevinst i form av redusert belastning for arbeidsgivere ved at myndighetenes informasjonskrav blir samkjørt i én felles ordning, økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i etatene og bedre tjenester fra det offentlige.» I Prop. 168 L (2016– 2017) skriver departementet om digitalisering i forbindelse med endringer om i foreldrepenger, som har et område der digitalisering og automatisering er prøvd ut og det derfor har vært nødvendig med lovendringer. Departementet beskriver arbeidet slik (s. 6):

I Arbeids- og velferdsetaten pågår det en langsiktig og omfattende modernisering av IKT-systemene, som har som hovedformål å gi bedre tjenester for brukerne og større effektivitet i saksbehandlingen. Brukerne skal få bedre tilgang til og innsyn i egen sak, døgnåpne dialogløsninger og flere selvbetjeningsløsninger. Prosjekt 2 i IKT-moderniseringen gjelder utvikling av en ny løsning for elektronisk saksbehandling av foreldrepenger og engangsstønad. Nye IKT-løsninger skal så langt det er praktisk baseres på automatiserte vedtaksprosesser og selvbetjening. Bedre elektronisk dialog og bedre selvbetjeningsløsninger med automatisert saksbehandling vil blant annet gi flere selvhjulpne brukere og redusere NAVs tidsbruk knyttet til veiledning av brukerne.

Tilrettelegging for økt automatisering forutsetter forenklinger og tilpasninger i regelverket.

Et annet sted påpekes det at: «Et hovedformål er å legge til rette for best mulige tjenester både for brukerne og for Arbeids- og velferdsetaten, og samtidig bygge effektive administrative systemer.», Prop. 168 L (2016– 2017) s. 5.

Forvaltning ved bruk av store digitale systemer innebærer imidlertid også en økt risiko for *systematiske feil*. Et viktig spørsmål fra forvaltningens perspektiv er derfor hvordan forvaltningen kan redusere risikoen for systemfeil (*systemrisiko*). Feilene kan være av ulik karakter, men særlig viktig i denne sammenhengen er å forebygge at det skjer rettslige feil, og å utvikle mekanismer for å avdekke slike feil tidlig før feilene får systematiske virkninger. Systemfeil kan skape store problemer for enkeltpersoner som rammes, men også for forvaltningen. Å avdekke, rydde opp og gjenopprette systematiske feil er tid- og ressurskrevende, det gjør forvaltningen mindre tillitsverdig og det går på bekostning av andre oppgaver. Å måtte håndtere systemfeil i etterkant vil dermed også redusere forvaltningens *effektivitet*. Fra et forvaltningsperspektiv kan altså rettslige feil innebære store omkostninger. Et eksempel på en sak med omfattende systemvirkninger er EØS-saken der feilpraktisering av folketrygdloven har ført til menneskelig lidelse, så vel som stor omkostninger for å avdekke og rette opp feil. Det er behov for å sikre at endringer i EØS-rett og menneskerett, eller i autoritative tolkninger av slik rett, implementeres raskt i forvaltningssystemene.

Den nederlandske SyRi-saken kan illustrere hvordan menneskerettslige og EU-rettslige regler kan få store konsekvenser for digitale kontrollsystemer: Nederlandske myndigheter har utviklet et algoritmebasert system for å føre kontroll med borgernes etterlevelse av trygdelovgivningen (SyRI, Systeem Risico Indicatie). Systemet bruker algoritmer som kobler informasjon fra ulike statlige registre sammen og vurderer risiko for trygdesvindler basert på profilene til personer som allerede har blitt dømt for trygdesvindler. Algoritmen leter så gjennom offentlige registre for å finne personer som har en lignende risikoprofil. Disse personene merkes som potensielle trygdesvindlere og blir sortert ut for videre oppfølging. Den lokale tingretten i Haag fant at SyRi bryter menneskerettighetene fordi inngrepet i enkeltindividets autonomi var uforholdsmessig sammenlignet med de hensyn, altså forhindre trygdesvindler, løsningen var ment å ivareta. Etter dommen har nederlandske trygdemyndigheter startet arbeidet med å lage et nytt kontrollsystem med utgangspunkt rettsstatens rammer. SyRi-dommen har fått stor oppmerksomhet verden rundt og ses på som en ildprøve for bruk av kunstig intelligens i kontrolløyemed.

For borgerne er det viktig at den digitale forvaltningen er en rettssikker forvaltning. Borgernes behov for å forstå og å kunne vareta sine grunnleggende rettigheter endres ikke som følge av endringer i teknologien. Et mål for den digitale velferdsstaten bør være at den i større grad, heller enn i mindre grad, skal styrke borgernes rettssikkerhet, gjennom å gjøre det lettere å forstå og å vareta sine rettigheter, og å styrke borgernes autonomi og selvbestemmelse. En annen side av dette er det vi kan kalle *digitalt medborgerskap*, som betegner borgerens evne og mulighet til å delta digitalt på relevante måter i demokratiet, og i kommunikasjonen og samhandlingen med det offentlige. Dersom den digitale velferdsstat skal være underlagt god demokratisk kontroll, er vi avhengig av at borgerne har en grunnleggende forståelse av hvordan forvaltningen fungerer og at de kan få innsyn om de ønsker det.

Det er også en forutsetning for den digitale velferdsstaten at det er tilstrekkelig lagt til rette for individuell kontroll og kontroll med systemene. Det innebærer at systemene må utvikles med

tanke på å legge til rette for hensiktsmessig kontroll. For å kunne lage ordninger som er egnet til å kontrollere og å avklare er det nødvendig med forskning på hvordan forvaltning som utøves gjennom svært mange og raske beslutninger, effektivt kan kontrolleres internt og eksternt. De tradisjonelle ordningene for kontroll, særlig forvaltningsklagen og domstolskontrollen, er skapt ut fra en tradisjonell forvaltning. Det må forskes på hvordan disse tradisjonelle ordningene kan anvendes på nye typer forvaltningsarbeid. I NOU 2020: 11 Den tredje statsmakt skriver Domstolskommissjonen om domstolens kontroll med forvaltningen (s. 67):

I tillegg er det også et spørsmål om domstolskontrollen er innrettet med tanke på fremtidens forvaltning. Forvaltningen er i kontinuerlig utvikling og vil i stadig større grad ta avgjørelser ved hjelp av kunstig intelligens og automatiserte beslutninger. Det kan øke behovet for en mer tilpasset domstolskontroll. Dette spørsmålet kan også til en viss grad ses i sammenheng med drøftelse av oppgavefordelingen mellom domstolene og domstolliknende forvaltningsorganer.

I den digitale velferdsstaten kan det være at det må utvikles nye former for kontroll som i større grad virker på systemnivå, kan forhåndskontrollere og raskt korrigere rettslige eller faktiske feil i etterkant. I dette arbeidet er det viktig å se på sløyfen mellom kontroll med enkeltsaker og oppfølgingen av de rettslige og andre avklaringer kontrollen gir, på systemnivå. Masseforvaltning forutsetter raske avklaringer, og det må lages systemer for hensiktsmessige avklaringer på riktig nivå og til rett tid.

Disse utfordringene fører også til at det må stilles grunnleggende spørsmål ved hvordan forvaltningen organiseres og arbeider. Hvordan kan vi sikre at utviklingen av systemene og verktøyene for den nye digitale velferdsstaten bygger på et godt juridisk grunnlag og regler som virker godt i rettslige systemer? Hvilke ferdigheter og kunnskaper er det juristene trenger for å bidra til utviklingen av en rettssikker, tillitverdig og effektiv digital velferdsstat.

Summa summarum skaper dette et sterkt behov for kunnskaps- og kompetanseutvikling på fag som er sentrale for å tilrettelegge for utviklingen av rettssikker, forsvarlig og effektiv digital velferdsstat.

Hvordan skal vi klare dette?

Programområdet har som mål å bygge kunnskap systematisk over tid på et område med lite forskning i dag. Slik kunnskaps- og kompetanseutvikling er bare mulig gjennom å etablere et sterkt og uavhengig forskningsmiljø som arbeider med grunnlag i faglig frihet.

Det er behov for grunnleggende teori- og begrepsutvikling, kritisk analyse av gjeldende rett, så vel som anvendt juridisk forskning. Dette fordrer både oppbygging av fagmiljøene i akademia, og systematisk samarbeid mellom akademia og NAV, og da særlig fagmiljøene i NAV som har ansvaret for digitalisering av NAVs virksomhet.

Satsningen må være stor nok til det kan etableres fagmiljøer som er sterke nok til å bidra til alle tiltakene som beskrives i denne avtalen. Både forskning, undervisning og formidling fordrer et bredt og sterkt fagmiljø. Satsningen må også være av et slikt format at miljøet kan tiltrekke seg de beste kandidatene og fagfolk utenfor UiO med spisskompetanse i bistillinger.

Et viktig bakteppe for avtalen er at det i dag ikke finnes brede akademiske fagmiljøer innen verken lovgivningslære, masseforvaltningsrett eller trygderett, områder av særlig betydning for forskning innen digital velferdsstat. Det er også svært få som har skrevet doktorgrad innen disse områdene. Avtalen skal derfor legge til rette for *langsiktighet*. For å kunne bygge opp fagfeltene planmessig, skal det i den første perioden av avtalen satses på studenter, vitenskapelige assistenter, stipendiater og postdoktorer, med tanke på å rekruttere personer som kan fylle fremtidige faste stillinger innenfor de sentrale fagområdene. Studier og forskning må sees i sammenheng i denne perioden, blant annet gjennom masteroppgaver og studentprosjekter i Lovlab.

Det finnes heller ikke i særlig grad varige nettverk eller arenaer for samarbeid, dialog og informasjonsdeling mellom JUS, NAV og andre deler av forvaltning og academia (inn- og utland) innenfor området digital velferdsstat. På et felt i rask utvikling bør kontakt, informasjonsdeling og diskusjoner foregå fortløpende, ikke bare i forkant og etterkant av forskningsprosjekter eller endringsprosesser.

Det er viktig å skape møteplasser mellom ansatte og studenter fra fakultetet og NAV. Særlig viktig er det at personer med juridiske kunnskaper og ferdigheter eksponeres for aktuelle rettslige problemstillinger utløst av ny teknologi, og gis en grunnleggende forståelse for forvaltningsteknologien i NAV. Utviklingen av den digital velferdsstat stiller krav til forvaltningen om å fornye og forbedre eksisterende praksiser. På noen områder kan det være nødvendig for å *innovere*. Satsingen skal derfor bidra til eksperimentell forskning og utdanning, med sikte på å prøve ut nye forvaltningsmetoder og nye former for rettslig regulering. På den måten kan det skapes grobunn for *rettslig innovasjon* – nye måter å bruke juss som verktøy for å sikre effektivitet, rettssikkerhet og digitalt medborgerskap

Dette er bakgrunnen for satsningens tre hovedpilarer:

1. Et mer relevant studietilbud
2. Forskning på den digitale velferdsstaten
3. En bred faglig arena for samarbeid, kunnskapsutvikling, innovasjon og formidling

Nærmere om de tre pilarene og virkemidler for å bygge hver av dem

1. Et mer relevant studietilbud

Det er stort behov for å utdanne juridiske kandidater med høy kompetanse innen lovgivningslære, forvaltningsrett og trygderett, som også har forståelse for utfordringene og mulighetene bruk av ny teknologi i velferdsforvaltningen fører med seg. Tett kontakt mellom JUS og NAV om studietilbud kan sikre at studietilbudet utdanner jurister med relevant kompetanse, og masteroppgaver og utredninger i Lovlab kan gi selvstendige forskningsbidrag til feltet. Et sterkt studietilbud innen området digital velferdsstat, er også en viktig kanal for rekruttering av fremtidige forskere.

- JUS skal videreføre og styrke eksisterende fag og valgemner med relevans for digital velferdsstat. Særlig viktig er det å styrke valgemnene i trygderett og lovgivningslære/lovspråk.
- JUS skal arbeide for å utvikle nye valgemner relevante for utviklingen av en rettssikker, tillitsverdig og effektiv digital velferdsforvaltning.

- JUS skal videreføre valgmenneprofilen i Velferd og Likeverd.
- JUS skal sikre at en av fakultetets profiler for spesialisering innen MiR dekker digital rettsstat og digital velferdsstat – enten gjennom utbygging av eksisterende profiler («Velferd og likeverd» og «Personvern, sikkerhet og digital forvaltning») eller opprettelse av en ny profil innen digital velferdsrett eller digital forvaltningsrett.
- JUS og NAV skal styrke og videreutvikle samarbeidet om digitale velferdsstatlige problemstillinger i Lovlab (studentgrupper som skriver utredninger på oppdrag fra bl.a. NAV). NAV skal gi oppdrag til Lovlab. JUS skal styrke satsingen på valgmenne Lovlab.
 - o NAV skal hospitere studenter i praksisbaserte elementer av studiet, f.eks. valgmenne «Praksisordning».
 - o JUS og NAV skal sammen arbeide for å få fram masteroppgaver på fagområdene
 - o JUS skal utvikle et særskilt opplegg for studenter som skriver masteravhandling innen klarspråk, forvaltningsrett, trygderett eller lovgivningslære om temaer som er relevante for utviklingen av en rettssikker, tillitsverdig og effektiv digital velferdsforvaltning.
 - o NAV skal bidra til å beskrive temaer som er egnet for student- og vit.ass.-avhandlinger.
 - o NAV skal, så langt det er mulig, legge til rette for gjennomføring av studentprosjekter, herunder at studenter som skriver masteroppgaver eller prosjektoppgaver kan få tilgang til data, hospitere og bli satt i kontakt med relevante fagmiljøer for diskusjon og veiledning.
 - o NAV og JUS skal legge til rette for etterutdanning som kan lede til en grad.

2. Forskning på den digitale velferdsstaten

For å kunne bygge opp fagfeltene planmessig, skal det i den første perioden av avtalen satses på studenter, vitenskapelige assistenter, stipendiater og postdoktorer, med tanke på å rekruttere personer som kan fylle fremtidige faste stillinger innenfor de sentrale fagområdene. I denne fasen kan det være hensiktsmessig å ansette fagfolk utenfor UiO med spisskompetanse i bistillinger/som gjesteforskere. Samarbeidet skal bidra til at forskningen holder følge etter hvert som spørsmål oppstår og endres i takt med utviklingen i både det rettslige rammeverket, de digitale mulighetene og forvaltningens arbeid.

- JUS og NAV vil i fellesskap legge til rette for offentlig sektor-ph.d.er på fagområdet
- JUS forplikter seg til å arbeide for ytterligere ekstern finansiering for å fremme forskning på digital rettsstat og digital velferdsstat.
- Partene skal bygge kultur for forsknings samarbeid mellom rettsvitenskapelige miljøer og NAV
- NAV skal, så langt det er mulig, legge til rette for gjennomføring av forskningsprosjekter, herunder at forskere kan få tilgang til data, hospitere og bli satt i kontakt med relevante fagmiljøer for diskusjon og veiledning.
- NAV skal sikre deltakelse fra NAV inn i referanse- og styringsgrupper i de mest NAV-relevante forskningsprosjektene

3. En bred faglig arena for samarbeid, kunnskapsutvikling, innovasjon og formidling

Prosjektet skal danne grunnlag for et nært og systematisk samarbeid mellom JUS og NAV, i tillegg til å fremme kontakt med og formidle til også andre aktører. Dette gjelder både akademia og forvaltning. Den erfaringsbaserte kunnskapen blant ansatte og borgere som er i kontakt med NAV, representerer en verdifull ressurs i kunnskapsutviklingen i NAV.

- Styrket samarbeid mellom JUS og NAV:
 - (felles) etablere felles arenaer (konferanser, fagdager, workshops, seminarer) mellom JUS og NAV hvor fagmiljøene møter og formidler til NAV-ansatte
 - (felles) undersøke muligheter for å etablere kombinerte stillinger JUS og NAV, fortrinnsvis med tilknyttede forskningsmidler, samt hospiteringsordninger
 - (felles) samarbeide om å utvikle foredrag som holdes for NAV av akademikere i tillegg til at UiO legger til rette for at medarbeidere fra NAV kan delta i relevante forelesninger som UiO holder.
 - (NAV) utvikle tekster som beskriver NAVs rettslige og andre utfordringer i møte med informasjonsdeling, digitalisering, automatisering osv. til videre bearbeiding av UiO. De omforente tekstene skal kunne brukes til informasjon, markedsføring og som byggeblokker for søknader mm.
- Eksterne nettverk:
 - (JUS) etablere et nordisk nettverk med forskere som er opptatt av spørsmål ved digitalisering innen trygderett, lovgivningslære og masseforvaltningsrett
 - JUS vil styrke og videreutvikle samarbeid med ledende forskningsmiljøer i verden på digital velferdsstat, f.eks. gjennom å bringe disse til Oslo som gjesteforskere / bistillinger
 - (JUS) etablere en egen gruppe/nettverk på tvers av relevante fag og fakulteter – en arena for bl.a. prosjektutvikling, som også skal stimulere til masteroppgaver, studentprosjekter mv. på området – og der NAV sentralt og regionalt trekkes inn for å sikre praksisrelevans.
 - (JUS) et nettverk for forskere som arbeider med relevante problemstillinger og for undervisere som underviser ved lærestedene.
 - (felles) delta i nettverket som søker å løfte lovgivningslære og digital velferdsrett, særlig med tanke på informasjonsdeling, klart språk, digitalisering og automatisering.
- Konferanser og møter:
 - (felles) bidra på konferanser om informasjonsdeling, automatisering/digitalisering av regler og regelforvaltning.
 - (JUS) avholde en årlig digital konferanse med temaer relevant for digital velferdsstat.
- Formidling av resultater:
 - Begge parter vil synliggjøre satsingen på nettsider, sosiale medier og annet informasjonsmateriell.
 - (felles) utvikle metoder og arenaer som skal bidra til at ervervet kunnskap på området tas i bruk (oppsummering, tilgjengeliggjøring, spredning og implementering)

Organisering

JUS og NAV skal etablere en overordnet arbeidsgruppe bestående av representanter for JUS og NAV og evt. andre aktører.

- (NAV) Seksjon informasjonsforvaltning FoU-seksjonen
- (JUS) skal utpeke en leder for programområdet
- (JUS) skal etablere en gruppe for medvirkning i prosjektet. Gruppen skal møtes minst to ganger i året.